

Sygnatura akt IV Ka 800/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Agnieszka Połyniak
Protokolant:	Agnieszka Strzelczyk

przy udziale Jolanty Siwik – Ważny Prokuratora Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2023 r.

sprawy **J. J.**

syna L. i D. z domu B.

urodzonego (...) w W.

oskarżonego z art. 209 § 1a k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 30 czerwca 2023 r. sygnatura akt III K 2344/21

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adv. M. U. z Kancelarii Adwokackiej w W. 840 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym, zaliczając wydatki za to postępowanie na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 800/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
CZEŚĆ WSTĘPNA		

Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie sygn. akt III K 2344/21

Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

Granice zaskarżenia

Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
Podniesione zarzuty		

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

***Ustalenie faktów w związku z dowodami
przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy***

Ustalenie faktów

<i>Fakty uznane za udowodnione</i>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.	J. J.	Oskarżony był wielokrotnie karany.	Informacja Krajowego Rejestru Karnego	k. 193- 196
<i>Fakty uznane za nieudowodnione</i>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

Ocena dowodów

<i>Dowody będące podstawą ustalenia faktów</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	Informacja z Krajowego Rejestru Karnego	Niekwestionowany dokument urzędowy.

Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów

<i>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiężle o powodach nieuwzględnienia dowodu

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Obrońca oskarżonego zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania, tj. art. 7 i 410 k.p.k., poprzez:</p> <p>nieprawidłowe uznanie, iż dysponowanie środkami finansowymi po opuszczeniu zakładu karnego mogłoby świadczyć o możliwościach finansowania alimentów na syna, podczas gdy owa kwota była niewielka w kontekście potrzeb życiowych przeciętnego człowieka w jednym miesiącu</p> <p>nieprawidłową ocenę, iż nieporadność życiowa oraz wielokrotna karalność i związane z tym pewne społeczne postawy oskarżonego nie mogą być uznane za obiektywne przyczyny niemożności regulowania zobowiązania alimentacyjnego, podczas gdy jak najbardziej owe okoliczności mogą być brane pod uwagę jako obiektywne przyczyny braku możliwości lożenia na syna;</p> <p>nieprawidłową ocenę, iż osobiste starania w wychowanie dziecka mogą być uznane za okoliczności</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	<p>oceniające w kontekście uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, podczas gdy ocena postępowania oskarżonego musi być związana jedynie z finansowym wymiarem obowiązku alimentacyjnego zgodnie z treścią art. 209 § 1 k.k.</p> <p>nieprawidłową ocenę uprawnień z art. 138 krio w kontekście postępowania oskarżonego, podczas gdy zmiana okoliczności o której mowa w w/w przepisie i poglądy doktryny i orzecznictwa wskazują na to, iż nie można stawiać znaku równości pomiędzy instytucją obniżenia alimentów a obiektywnymi przesłankami w ramach uchylania się od płacenia tychże alimentów</p> <p>wszystkie powyższe błędy proceduralne mogły mieć wpływ na treść orzeczenia w zakresie nieprawidłowego uznania postępowania oskarżonego za obiektywne uchylanie się od płacenia alimentów na syna.</p>	
<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Podniesione przez apelującego zarzuty obrazy wskazanych wyżej przepisów postępowania, generalnie sprowadzające się do zanegowania oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez Sąd I instancji, okazały się niezasadne.</p> <p>Podzielić należy konsekwentne poglądy orzecznictwa, że przekonanie Sądu o wiarygodności jednych dowodów i jej braku w przypadku innych, pozostaje</p>		

pod ochroną przepisu art. 7 k.p.k. jeżeli zostało poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy, rozważeniem okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego, pozostaje zgodne ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zostało wyczerpująco i logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 11.04.2018 r., sygn. IV KK 104/18).

W kontekście powyższego stwierdzić należy wyraźnie, że analiza materiału dowodowego sprawy nie dała podstaw do uznania, że Sąd I instancji przy ocenie materiału dowodowego naruszył reguły wskazane w treści art. 7 k.p.k. Stanowisko to potwierdza nie tylko analiza akt niniejszej sprawy, ale też treść pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, w których prawidłowo wskazano, jakie fakty zostały uznane za udowodnione i jakie dowody legły u podstaw do ich przyjęcia oraz jakim dowodom i dlaczego waloru wiarygodności odmówiono. W konsekwencji, ocena materiału dowodowego, dokonana przez Sąd I instancji, nie budzi zastrzeżeń, albowiem nie wykracza poza ramy swobodnej ich oceny, będąc jednocześnie dokładną, rzetelną oraz niewykazującą błędów logicznych.

Apelujący niesłusznie zarzuca Sądowi orzekającemu, że ten czyniąc ustalenia świadczące o uchylaniu się przez oskarżonego od płacenia alimentów oprął je na kilku wybranych okolicznościach faktycznych. Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wprost wynika, że Sąd orzekający,

czyniąc ustalenia w tym zakresie, wziął pod uwagę całokształt okoliczności dotyczących sytuacji życiowej oskarżonego od momentu opuszczenia przez niego zakładu karnego i dokonał dokładnej jej analizy. Pod uwagę wzięto nie tylko okoliczności świadczące o złej woli oskarżonego, ale także uwzględniono te, które przemawiały na jego korzyść. Wyrazem powyższego była prawidłowo dokonana, zmiana czasookresu zarzuconego oskarżonemu w akcie oskarżenia czynu, która wynikała z uwzględnienia faktu, że oskarżany przebywał w zakładzie karnym na terenie Holandii, odbywając karę. Tych okoliczności apelujący nie dostrzegł. Podniósł zaś argumenty (właściwie błędy proceduralne), które w jego ocenie mogły mieć wpływ na treść orzeczenia w zakresie nieprawidłowego uznania przez Sąd I instancji postępowania oskarżonego za uchylanie się od płacenia alimentów na syna, nie przywołując jednakże żadnych okoliczności, które uszłyby uwadze Sądu orzekającego. Z treści uzasadnienia apelacji wynika bowiem, że obrońca dokonał w powyższym zakresie własnej, odmiennej interpretacji zachowania oskarżonego, z którą zgodzić się nie można.

Apelujący niesłusznie podniósł, że kwota 2.120,16 zł, którą oskarżany dysponował po opuszczeniu zakładu karnego w sierpniu 2019r. (k. 125), nie świadczyła o jego możliwościach finansowania alimentów na rzecz syna. Autor apelacji nie dostrzegł jednakże, że wskazana kwota - bez wątplenia - pozwalała na realizowanie chociażby jednej raty alimentacyjnej, której wysokość został określona na kwotę 500 zł miesięcznie. Nietrafnie obrońca

oskarżonego podniósł i to, że suma ta nie pozawala przeciętnemu człowiekowi na miesięczne utrzymanie się. Zauważyć wypada, że w 2019r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 3555 złotych (netto), a tzw. wynagrodzenie minimalne – 2250 złotych. Pracujący uczciwie za miesiąc swej pracy otrzymywali zatem niewiele więcej, a utrzymywali za to siebie i swoje rodziny. Ponadto pomija obrońca ugruntowaną w orzecznictwie zasadę wedle, której rodzic winien dzielić się z dzieckiem najskromniejszym dochodem, nawet kosztem określonych potrzeb własnych, w razie potrzeby ograniczając je do absolutnie niezbędnego minimum. Należy też zwrócić uwagę na swoistą niekonsekwencję w rozumowaniu obrońcy oskarżonego. Z jednej strony wskazuje bowiem na konieczność zaspokojenia potrzeb oskarżonego, z drugiej zaś strony nie widzi niczego nagannego w tym, że to zaspokojenie odbywało się kosztem niezaspokojenia potrzeb życiowych dziecka, które – w przeciwieństwie do J. J. - nie miało możliwości podjęcia zatrudnienia. Takiej zasady nie sposób zaakceptować, a tym bardziej uznać, iż pozostawała ona bez wpływu na ocenę możliwości wykonania przez oskarżonego ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego.

Nie można też zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, który upatrywał obiektywnej (zatem niezależnej od woli J. J.) przyczyny braku możliwości łożenia na utrzymanie syna w nieporadności życiowej oraz wielokrotnej karalności oskarżonego. Wbrew twierdzeniom apelującego nie są

to czynniki obiektywne. Oskarżany sam wszak wybrał taki sposób na życie (naruszanie zasad porządku prawnego), a zatem winien zatem liczyć się z tego konsekwencjami. Mając zaś świadomość ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego powinien podjąć większe starania i wykazać się większą aktywnością na rynku pracy, a takich starań po stronie oskarżonego nie było widać. Sam fakt wcześniej karalności nie przesądza bowiem o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Wskazują na to wyjaśnienia samego oskarżonego, w których przyznał, że podejmował prace nie tylko na terenie Holandii, ale również w Polsce, lecz zatrudnienia tego nie utrzymywał, zaś zarówno własne utrzymanie, jak i obowiązek alimentacyjny „scedował” na swą matkę (k.129, 144). Ponadto zauważyć należy, że oskarżony nie posiada żadnych przeciwwskazań zdrowotnych do tego, aby podjąć zatrudnienie. Za takie bowiem nie można uznać przewlekłego zapalenia żołądka oraz występujących u niego zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa (zaświadczenie z lutego 2022r., k. 123). Oskarżony nie ma orzeczonej niepełnosprawności (takie orzeczenie ma jedynie jego matka – D. J., k. 122). co wskazuje jednoznacznie, że w okresie objętym zarzutem był on zdolny do wykonywania pracy zarobkowej, a tym samym miał obiektywną możliwość wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego syna.

Nie zasługuje również na uznanie argument obrońcy oskarżonego, że osobiste starania w wychowanie dziecka nie mogą być uznane za okoliczności, które także podlegają ocenie w kontekście

ustaleń znamienia ustawowego „uchylania się od obowiązku alimentacyjnego”, który apelujący sprowadza jedynie do wymiaru finansowego. Jakkolwiek przepis art. 209§1 k.k. stanowi o uchyleniu się od obowiązku alimentacyjnym określonym co do wysokości orzeczeniem sądowym”, to jednak nie można pomijać, że obowiązek ten polega nie tylko nałożeniu finansowym na utrzymanie dziecka, ale i sprawowaniu osobistej opieki nad nim. W tym kontekście przy ocenie okoliczności świadczących o nastawieniu oskarżonego do ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego okoliczności związane z jego zaangażowaniem w wychowanie dziecka jak najbardziej mają wpływ na tę ocenę. Słusznie zatem Sąd I instancji uznał, że brak zaangażowania ze strony oskarżonego stanowił jedną z okoliczności świadczących o jego złej woli.

Apelujący niesłusznie podnosi też, że Sąd I instancji nieprawidłowo ocenił uprawnienia z art. 138 krio w kontekście postępowania oskarżonego (pkt d petitum apelacji). Sąd orzekający oceny takiej w istocie nie przeprowadzał. Wskazał jedynie, że istniała taką możliwość, zaś nieskorzystanie przez oskarżonego z tej możliwości słusznie potraktowane zostało jako niedochowanie aktu staranności. Niezależnie od tego wskazać należy, że oskarżony w toku postępowania nie wskazywał na żadne okoliczności, które w świetle art. 138 krio uzasadniałyby zmniejszenie ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego. Oskarżony poza kwestionowaniem ustalonego ojcostwa, nie powołał żadnych okoliczności, które

świadczyłyby o zaistnieniu zmian, i to istotnych, w jego sytuacji osobistej, czy też majątkowej, a tym samym w oparciu o przepis art. 138 krio wskazywałaby na potrzebę skorygowania zakresu obowiązku alimentacyjnego nałożonego na niego wyrokiem Sądu Rejonowego w Wałbrzychu w sprawie sygn. IV RC 546/15. Chodzi tu wszak o istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Dopiero zaistnienie takich zmian stanowić może podstawę skorygowania zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zgromadzone dowodowy na zaistnienie takich okoliczności nie wskazują, a apelujący również na takie się nie powołał.

Wskazując na powyższe stwierdzić należy, że przedstawiona przez obrońcę oskarżonego argumentacja, nie wykazała żadnych nieprawidłowości w ocenie dowodów przeprowadzonej przez Sąd meriti, które mogłyby skutkować uwzględnieniem zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. Ponadto Sąd I instancji wydał wyrok na podstawie analizy całokształtu ujawnionych w toku postępowania okoliczności, mających znaczenie dla przedmiotowego rozstrzygnięcia, wobec czego ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie uchybia treści art. 410 k.p.k.

Wniosek

o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

zasadny

częściowo zasadny

	# niezasadny	
Zwięzłe o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Obrońca oskarżonego nie wykazał, aby wydając zaskarżony wyrok, przy ocenie materiału dowodowego, przede wszystkim w zakresie poczynienia ustaleń co do istnienia po stronie oskarżonego obiektywnej możliwości wykonania obowiązku alienacyjnego, Sąd I instancji dopuścił się obrazy art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., co zostało omówione powyżej. Tym samym wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji uznać należało za niezasadny.		

OKOLICZNOŚCI	PODLEGAJĄCE
UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
4.1.	
Zwięzłe o powodach uwzględnienia okoliczności	
ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 30 czerwca 2023 r., sygn. akt III K 2344/21 w zakresie punktów I- III jego części rozstrzygającej	
Zwięzłe o powodach utrzymania w mocy	

Sąd Odwoławczy nie uwzględnił zarzutów podniesionych w wywiedzionej apelacji, w aprobując stanowisko Sądu orzekającego, wyrażone w zaskarżonym orzeczeniu. Nie było również konieczności ingerowania w jego treść z urzędu, dlatego też zaskarżony wyrok, jako trafny i prawidłowy, został utrzymany w mocy.	
Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiąże o powodach zmiany	

Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia		
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia		
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiąże o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		

5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II III	<p>O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie § 11 ust. 2 pkt 4 w zw. z art. § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokacie, uwzględniając w tym zakresie stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w wyroku z 20 grudnia 2022 r., w którym stwierdzono, że różnicowanie stawek za obronę z wyboru i z urzędu, na niekorzyść obrońców z urzędu w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu jest, co do zasady niezgodne z Konstytucją (pkt II wyroku).</p> <p>O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k., zwalniając oskarżonego od ich ponoszenia. W ocenie Sądu odwoławczego z uwagi na sytuację majątkową, materialną i osobistą J. J., jak też wynik tego postępowania, uiszczenie kosztów sądowych przez</p>

byłoby dla niego zbyt uciążliwe. Z tego też powodu wydatkami obciążony został Skarb Państwa.

PODPIS

SSO Agnieszka Połyniak

Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Obrońca oskarżonego		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie sygn. akt III K 2344/21		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------